

MƯA QUA THI-CA VIỆT-NAM DƯƠNG VIỆT-ĐIỀN

" Đường về đêm nay vắng tanh
Dạt-dào hạt mưa rớt nhanh
Lạnh-lùng mưa xuyên áo tôi
Mưa chẳng yêu kiếp sống mong manh
Lầy lội qua muôn lối quanh
Gập-ghềnh đường đi tối-tăm
Nghe trẻ thơ thức giấc bụi-ngủi."

...

Trên đây là những lời ca thật ủ-dột âm-u, những màu sắc buồn-bầu của đêm mưa ướt-át lạnh-lùng trong bản nhạc "Kiếp nghèo" của nhạc-sĩ Lam-Phương. Vâng, nhạc-sĩ Lam-Phương đã đem " Mưa" vào âm-nhạc Việt-nam.

Những giọt mưa thánh-thót rơi trong đêm khuya thanh-vắng đã được nhạc-sĩ tạo thành một giai-diệu tuyệt-vời nghe thật lâm-ly nào-nùng.

Còn các nhà thơ thì sao? Họ có đem những giọt mưa ấy vào thi-ca hay không? Nói đến mưa trong dòng thơ Việt, ta thấy nhiều nhà thơ đã sáng tác rất nhiều tác-phẩm bất hủ khi nói về mưa bay trong đời.

Nói đến trời mưa là nói đến cảnh vật u-buồn, ủ-dột. Đường sá lầy lội ướt-át triền-miên. Mùa mưa là mùa của buồn-bã âm-u, mùa của hoang-vắng lạnh-lùng. Nhiều lúc nhìn mưa rơi ta thấy lòng buồn vơi-vợi. Buồn vì cảnh vật sao mà tiêu-diêu xơ-xác, buồn vì đêm khuya nghe những giọt mưa thánh-thót như nước-nở bên thềm.

Ta hãy nghe bà Huyện Thanh-Quan tả cảnh mưa rơi chiều thu qua những dòng thơ thật xơ-xác tiêu-diêu:

"Thánh-thót tàu tiêu mấy hạt mưa
Khen ai khéo vẽ cảnh tiêu-sơ
Xanh om cỏ-thụ tròn xoe tán
Trắng xoá tràng giang phẳng-lặng tờ."

Thật vậy, cứ mỗi lần mưa rơi bao giờ ta cũng thấy cảnh vật thật tiêu-sơ hiu-quạnh. Cây cối như rũ-rượi bơ-phờ đứng dầm trong mưa qua những tháng ngày rét mướt. Nhất là cảnh bên đó ngày mưa ở miền quê hoang vắng mà thi-sĩ Anh-Thơ đã dệt nên những dòng thơ tứ-tuyệt sau đây, làm cho ta thấy cảnh vật sao mà ủ-rũ tiêu-diêu:

" Tre rũ-rượi ven bờ chen ướt-át
Chuối bơ-phờ đầu bến đứng dầm mưa
Và dầm mưa dòng sông trôi rào-rạt
Mặc con thuyền cắm lại đậu lơ-lơ."
(Bức Tranh Quê)

Cũng thế nhưng thi-sĩ Trần Tế Xương lại tả cảnh trời mưa giữa đêm xuân, nhưng không phải với cây cối ủ-rũ bơ-phờ mà "Hết đối đèn khuya lại ngắm hoa." :

"Thánh-thót mưa xuân ướt mái nhà
Gió đông gọi khách nhớ người xa
Bể trần lai-láng, chiều lên xuống
Hết đối đèn khuya lại ngắm hoa."

Tuy nhiên cho dù "Hết đối đèn khuya lại ngắm hoa.", nhưng một khi trời đã mưa thì không sao tránh khỏi sự buồn- bã được.

Từ cổ chí kim, từ đông sang tây, chưa bao giờ ta nghe nói đến cảnh trời mưa nào mà vui cả.

Đã nói đến mưa là nói đến buồn thảm, tiêu-diêu. Nhất là đối với những người đang yêu mà lại xa nhau, thì trời mưa là sự ngăn-cách, chia-ly. Chính trời mưa đã làm cho những người đang yêu nhau cảm thấy buồn vơi-vợi vì phải xa cách nhau, để rồi nhìn mây trời bay về nơi vô-định mà lòng nhung nhớ triền-miên. Nhất là lúc đêm khuya thanh-vắng nghe tiếng mưa rơi thánh-thót ngoài hiên, rồi nằm thao-thức nhớ người yêu. Lắm lúc chàng ngồi đếm từng ngày để xem trời mưa kéo dài bao lâu rồi mà không chịu tạnh

để chàng gặp lại người yêu cho bỏ những đêm dài trần trọc vì nhung-nhớ. Nhà thơ Nguyễn –Bính đã diễn-tả những ý-nghĩa trên qua những dòng thơ lục bát sau đây thật nhẹ-nhàng:

" *Tầm tầm giờ cũ đổ mưa
Hết hôm nay nữa là vừa bốn hôm
Cô-đơn buồn lại thêm buồn
Tạnh mưa bướm-bướm biết còn sang chơi."*

Nhưng đau-đớn thay! Biết bao đêm không ngủ vì tưởng nhớ người yêu rồi " Mùa thương tay đợi mắt chờ." đến héo mòn cả con tim. Nhưng khi trời quang mây tạnh, chàng vẫn không thấy nàng sang chơi nữa, nên chàng đã nức nở lệ sầu giữa dòng đời hiu-quạnh vì vẫn còn đơn thương độc mã, một bóng một hình :

" *Hôm nay mưa đã tạnh rồi
Tơ không hong nữa , bướm lười không sang
Bên hiên vẫn vắng bóng nàng
Rung rung...tôi gục xuống bàn rung rung
Nhớ con bướm trắng lạ lùng
Nhớ tơ vàng nữa, nhưng không nhớ nàng."*

(Nguyễn-Bính)

Vì không gặp được nàng nên chàng lại nhớ, nhớ mãi nhớ hoài, nhớ thương rồi thương nhớ. Trời càng mưa chàng càng nhớ nhiều. Nhất là lúc trời mưa lại bay về trên xứ Huế, khiến cho cảnh vật sao mà buồn da-diết :

" *Trời mưa xứ Huế sao buồn quá
Cứ kéo dài ra đến mấy ngày
Nhớ ai, ai nhớ mà thương nhớ
..... "*

(Nguyễn-Bính)

Không phải chỉ có nhà thơ Nguyễn-Bính mới nhớ người yêu khi trời mưa mà bất cứ ai khi có người yêu cũng đều nhớ nhung chất-ngất, nhất là khi người yêu đó đã là đấng phu-quân của mình rồi. Ta hãy nghe nhà thơ Vi-Anh bày tỏ nỗi niềm nhung nhớ của mình đối với chồng qua bài " Mưa tím hoàng-hôn" với những dòng thơ ngũ-ngôn thật dễ thương và nhẹ nhàng :

" *Mưa chiều bên sông vắng
Nhớ anh buồn băng-khuâng
Ngón tay em thâm lặng
Đưa tình vào mệnh-mông*

*Sợi tóc dài thương nhớ
Bềnh-bồng trôi trong mưa
Cơn mưa chiều vội-vã
Ướt đầm chiều hoang-liêu*

*Mưa hoàng-hôn tím ngắt
Tím tà áo mây bay
Tím khung trời ước hẹn
Tím lòng em nhớ anh ."*

(Vi-Anh)

Tuy-nhiên, có nhiều người bất chấp cả trời mưa vẫn cố-gắng tìm cách gặp người yêu vì đã lỡ hẹn-hò từ trước. Chàng đi đến quán nhỏ bên đường nơi hè xưa phố cũ, quyết chí ngồi đợi chờ rồi quay mặt ra công-trường nhìn mưa rơi lá đổ mà lòng buồn vơi-vợi , vì vẫn chưa thấy bóng dáng người yêu xuất- hiên ở công- trường :

" *Mùa thu đêm mưa
Phố cũ hè xưa
Công-trường lá đổ
Ngóng em kiên-khổ phút giờ."*

(Cung Trầm Tưởng)

Đã thế, nhiều người lại thích đi trong mưa để tiễn người yêu về nhà sau giờ tan học.

Hình ảnh chàng dắt tay người yêu đang còn tuổi học-trò đi dưới mưa khi lá vàng rơi phủ ngập cả đại lộ hôn-hoàng là hình ảnh đẹp tuyệt-vời của những mối tình lãng-mạn nhất trong thi-ca Việt-nam. Sau khi tiễn đưa nàng về nhà, chàng bắt đầu nhớ-nhung buồn-bã để rồi phố-xá cũng buồn theo dưới cơn mưa tầm-tả ở phố đông :

" Đã một lần hình như xa xưa
Ta đưa em về dưới phố trời mưa
Cơn mưa tầm cuối giờ tan học
Rồi nhớ thương nhau mấy chẳng vừa

Đã một lần trời mưa phố đông
Ta nghe như ướt cả trong lòng
Đưa em con phố buồn như nước
Một kẻ đi rồi ta nhớ trông . "

(Song-Nhị)

Ngược lại, có nhiều người hẹn mà lại không đến , để người yêu mỗi mắt chờ trông. Chiều thứ bảy trời mưa bay bay, nàng ngồi một mình trong phòng vắng, tay đợi mắt chờ mà lòng buồn vơi-vội. Nàng ước mơ được chàng đến thăm rồi trao cho nàng những nụ hôn say đắm. Nhưng chàng vẫn không đến ,chàng đã lỗi hẹn.

Đúng là " hẹn mà không đến ,sao đây-đọa nhau. Ôôi, chiều thứ bảy âu-sầu.!" :

" Chiều nay thứ bảy trời mưa
Sao anh không đến hẹn-hò với em
Trời mưa ướt cả môi mềm
Sao anh không đến hôn em nghẹn-ngào ?
Cho em tìm ánh trăng sao
Động trong đáy mắt anh ngào-ngạt hương "

"Trời mưa một bóng em gầy
Hẹn mà không đến ,sao đây-đọa nhau ?
Ôôi! Chiều thứ bảy âu-sầu !!! . "

(Hoàng ngọc Thuý)

Nhưng nếu chàng không có người yêu thì mỗi lúc mưa bay về trong đời, chàng cũng cảm thấy lòng buồn man-mác và " nghe trời nặng nặng, ta nghe buồn –buồn.", để rồi nằm nghe mưa "rơi rơi...điều-điều rơi rơi... , trăm muôn giọt nhẹ nổi lời vu-vơ . " .

Nhà thơ Huy-Cận với bài "Buồn đêm mưa ." đã cho ta thấy rõ điều đó qua mấy dòng thơ lục bát đầy tiếng mưa rơi :

" Đêm mưa làm nhớ không-gian
Lòng run thêm lạnh nổi hàn bao-la
Tai nương nước giọt mái nhà
Nghe trời nặng-nặng, nghe ta buồn- buồn
Nghe đi rồi-rạc trong hôn
Những chân xa vắng dặm mòn lẻ loi...
Rơi rơi...điều-điều rơi rơi...
Trăm muôn giọt nhẹ nổi lời vu-vơ ...
Tương-tư hướng lạc, phương mờ...
Trở nghiêng gối mộng, hững-hờ nằm nghe
Gió về lòng rộng không che
Hơi may hiu-hắt bốn bề tâm-tư ..."

Và điều chắc-chắn khi thấy mưa rơi , ai ai cũng cảm thấy lòng buồn da-diết , nhất là lúc " mưa mịt mờ ngọn cây, mưa xô rừng núi ngã." . Ta hãy nghe nhà thơ Huệ-Thu nói về nỗi buồn xa vắng khi thấy trời mưa mãi mưa hoài :

"Ồ hay trời lạ quá
Mưa hoài mấy bữa nay
Mưa buồn không thể tả
Mưa chảy dài ngọn lá

*Mưa mịt mờ ngon cây
Mưa xô rừng núi ngã
Mưa gió đùa tóc bay."*

(Huệ-Thu)

Nói chung, bất cứ người nào khi thấy cảnh mưa rơi, dù là gió mưa bão-bùng hay mưa bụi bay bay giữa phố-phường cũng cảm thấy buồn man-mác .

Có thể buồn vì quang-cảnh tiêu-diêu xơ-xác, uớt-át lạnh-lùng. Buồn vì nhung-nhớ người yêu đôi bờ ngăn cách. Buồn vì đang giang hồ phiêu-bạt ở đất khách quê người nên nhớ quê nhà ,khi thấy cảnh trời chiều mưa rơi tầm-tả vì tình hoài-hương luôn luôn tiềm-tàng mãi trong lòng người lữ-khách.

Nhiều nhà thơ khi thấy mưa rơi rả-rích lòng mình bỗng nhiên buồn điệu vợi. Mặc dầu ngoài trời mưa rơi như thác đổ, nhưng trong lòng vẫn khô cằn không có một giọt nước như bị hạn hán nhiều năm, bởi tâm-hồn buồn-bã triền miên vì những nỗi uẩn-khúc u-sầu cứ hiện về trong tâm-khảm. Những nỗi uẩn-khúc u-sầu đó là tình hoài-hương, là những ước mơ được trở về quê mẹ. Nhưng vì nghịch-cảnh của cuộc đời nên những mơ-ước đó vẫn chưa thực-hiện được, đành phải tạm-thời tha phương cầu-thực thêm một thời -gian nữa. Và ngày về cũng chỉ "độ đào bông ." Qua bài mưa rơi chốn cũ sau đây, nhà thơ Duy-Lam đã cho ta thấy những u-uẩn đó vẫn tiềm-tàng mãi trong lòng để rồi "ngồi buồn đếm cả mênh-mông của đời ." :

*" Trời mưa rả-rích trời mưa
Lòng ta nức-nở gió đùa hất-hiu
Mưa giăng mắc đón buổi chiều
Lòng ta hạn-hán bao nhiêu năm ròng
Xếp chồng u-uẩn trong lòng
Ngồi buồn đếm cả mênh-mông của đời
Tha-phương cầu-thực mọi nơi
Trở về chốn cũ toi-bời gió mưa ."*

(Duy-Lam)

Nhắc đến quê-hương tất cả mọi người ở đất khách ai cũng cảm thấy lòng buồn da-diết.

Buồn vì xa quê nhà biền-biệt không biết được ngày về thăm quê cũ, buồn vì nhớ lũy tre xanh bao bọc quanh làng, buồn vì nhớ những cánh đồng lúa bát-nghát như những sóng lúa trôi trên lúa ở khắp miền thôn-dã.

Đã thế nhìn mưa rơi, lòng người thường quặn-thắt vì nhung nhớ quê nhà nghìn trùng xa cách. Ta hãy nghe nhà thơ Cung-Diễm tả cái buồn khi mưa bay về trên phố vắng chiều đông.:

*" Trời buồn trời đổ mưa bay
Ta buồn không rượu để say thêm buồn
Giăng-giăng từng sợi mưa tuôn
Lê-thê như kéo nỗi buồn vô-biên
Mưa gieo từng hạt ưu-phiên
Dòng tâm-tư chảy vào niềm thương đau
Giọt mưa không giọt ưu-sầu
Buồn chi trời cũng rơi châu sứt-sùi
Lạc-lòai một bóng chim côi
Bâng-khuâng đôi cánh giữa trời tha-hương
Bên kia bờ Thái-Bình-Dương
Tre xanh lúa ngát quê hương một trời
Mưa buồn chi lắm mưa ơi!
Trời mưa – không giọt mưa rơi trong lòng."*

(Cung-Diễm)

Xem thế,tà thấy rằng nỗi buồn man-mác của các nhà thơ thường là bất tận. Vì những nỗi buồn này vô bờ bến kéo dài triền-miên, khi chúng bắt nguồn từ cái nhìn về phía mưa rơi rả-rích.

Nhiều người, cuộc sống đã gặp những đau buồn chua xót vì phải sống bên cạnh người chồng chưa bao giờ tỏ tình yêu thương vì những ái-ân lạt-lẽo, lại thấy cảnh mưa rơi bay về giữa cuộc đời âm-đạm, cô-tịch nên cảm thấy tâm-hồn quá đau-khô như con chim đang bị nhốt trong lồng.

Ta hãy nghe nhà thơ T.T KH nức-nở sầu-thương như con chim đang quẩn-quại :

*" Ngoài trời mưa gió xôn-xao
Ai đem khóa chết chim vào lồng nghiêm*

Ai đem lễ giáo giam em

Sống hờ trợn kiếp trong duyên trái đời ."

Tóm lại qua thi-ca Việt-nam, ta thấy hầu hết các nhà thơ đã ngụp lặn trong mưa gió bão-bùng để sáng-tác nên những dòng thơ phủ ngập cả mưa rơi, gió thổi , để lại cho đời những tác-phẩm về mưa thật bất-hủ,tuyệt-vời .

DƯƠNG VIẾT- DIỄN